

I

ПИСМА ДО ЛЕВСКИ

Филип Тотю до Левски

Писмото им получил, приема поканата да води народна кореспонденция с тях, но само ако нямат нищо общо с букурещките българи, било стари, било млади. Панайот Хитов гледал европейските политики и конференции. В Сърбия искал да стреля Дякона, сега Дякона се издигнал да го не стига.

20 февруари, 1871, Одеса

*Приятелю!*¹

Писмото Ви получих на 2 февруари наст. год. и писаното ви разумях. Премного се зарадвах, като в писмото си ме питате и разпитвате за някои любопитни работи, за да ви обадя. Действително аз помня да имам с вас народна кореспонденция, ако вие престанете да се придържате с букурещките вагабонти, било млади, било стари, които всеки един от тях искат да бъдат царе, князе и подобни титли. Тяхното властолюбие, користолюбие и пусти мечти накарват ги до безумие да лудеят. Те чакат само някой българин да завещает нещо и да го глътнат като ненаситни орли.

Ка[к]то ви е известно, на букурещките българи делата и скверните им постъпки можем ли ние равнодушно да си изказваме чувствата на тях?

Що се касае за Панайот, той вече е станал български дипломат, с когото като нас хора не са приети от негова светлост. Панайот, брате, е човек висок, следва за европейските политики и за конференциите. Гордост в него до уши...

Аз желяех да открия някои потайности, но ме е страх, брате, че ваша милост, като имате малко сношения с букурещките вагабонти, ще им пооткриете всичко и тогава работата ще излезе наместо добра, зла. Ако можеш да знаеш всичко какво върша, откажи се от букурещките българи, защото те не желаят доброто на Отечеството си, според като видим делата им. Впрочем вие твърде добре ги знаете що са и какви са.

За отсрещните българи обади ми истината тъй ли е, доколкото ги аз зная, със всичките им подробности.

Кой казва, че емигрантите се гордеят и не искат да имат споруменения с тях, това е чиста измислица, лъжа, защото ти сам

¹ Чрез Данаил Хр. Попов в Т. Мъгуреле.

барем си в Балкана бил, до колко хиляди дойдоха да ни помагат и ние не ги приехме?

За Левски напишете ми точни известия: за неговите дела, до колко е успял в предприятието си, според както се научаваш от доволно верни кореспонденции към къде Левски повече действа. За всичко гореказано извести ми истината.

С друго писмо ще се споразумеем братски.

Филип Тотю войвода

Р. С. Гордостта на Панайота е тази, че той в Сърбия искаше да стреля Дякона, а днес Дякона доказа и се старай повече да докаже вредността си [умение да сложи нещата в ред], а сега Панайот не е достоен и цървула му да обърне наопаки, защото горделиво крачи подир политиката и конференциите. Олеле мале, и той има очи да се нарича първостепенен български предводител. Сърдете се, сърдете, светът го знае колко той струва, и – Дякона.

Същия

Тук се получи едно писмо от букурещките българи и хората спориха да се смеят с техните властолюбиви мечти. Как те искат да бъдат министри, префекти и такива много глупави мисли.

Същия

„Из миналото“ – под редакцията на
П. С. Кършовски, кн. I, №3, стр. 23

№280

Панайот Хитов до Левски

Общото положение в Европа. Ако закъснеем още и не се освободим, ще попаднем под друг господар. Народът не може никак да се приготи. Богатите ни няма да се присъединят, докато не видят да се започне нещо важно. Ако се забавят в България, той ще води бой за освобождение на друг народ, с когото се е уговорил. Идеите му за народно движение. Да се избере един, за да разполага с всичките работи вън и вътре. Той е готов да помогне за всичко и отвън, и за вътре.

Брате и господо, принодевама денесно општ положения в Европа¹ да ви питам за моето мнение дали е умест[н]о.

¹ Братя и господа, днешното положение в Европа ме принуждава... – Б.изд.

1. Аз мисля, че е време и ние да потърсим нашето право от нашите господари, което няма да го дадат, без да го вземем самите ние.
2. Ако ние се забавим, аз мисля и се боя, че вече ще е късно, когато паднем под друг господар.
3. Ние знаем, че никога не можем да се приготвим както искаме, защото сме сиромаси; друго – нашите богати хора, докато не видят нещо по-важно, не ще вземат участие.
4. Главното е да се приготви вътре народа с каквото може.
5. Колкото за отвън, ще се потрудим; и както ще видите копие-то от отговора ми с някои други провинции и от друга народност, ако сдобрите [одобрите].
6. Аз ви моля за отговор. Ако видя, че няма надежда от народа, ще бъда принуден да взема участие, с които имам уговор[ка] да се бия за чиста свобода. Ако не склони нашият народ, за да се одапре, аз ще ида с онези, които се бият за свобода, ако видя, че от нашия народ няма надежда за бой. Братя, помислете сами, може човек отвън засега да подадеш, то на народа, че не ще да се улови. Ето, приносящия писмото ми ще ви разкаже за много работи и ще видите дали е така или не е. А ще ви моля да ми отговорите или упълномощите някой от вас да дойде да се споразумеем и да говорим подробно за всичко. Оставам ваш брат

П. Х. Славенски

Тежко оногова народа, който очаква от един или от няколко лиц(а) да не се съвземе (сам) със всичката си сила. А за това пак трябва няколко лица да го доведат до такова педузетия¹. Друго, ако решите и да се захване нещо, първо ви трябва да си наредите споразумение помежду си и да изберете работи за устрояването на пределите и за споразумението с външните, за да се удари наведнъж от всяка страна.

Ето аз отвън мога да ви помогна, когато щете. Ако ли се боите отвътре и нямате кой да ви нареди и започне, ако намерите за нужно, аз и вътре дофаждам [ще пристигна], за да почна, когато ме повикате. Да не мислите, че аз съм отвън, че се от това не боя.

¹ Сърбизъм: предузетие – намерение. – Б.изд.

Където ми отредите, аз съм готов да ви послужа като честит син на народа си.

Копия автора¹
Н.Б.П.А., п. 61, №8405

№281

Любен Каравелов до Левски

Печатницата още нестъкмена. Билетите ще се приготвят.

Брате!

Вчера приех писмото ти, което малко се е задържало някъде си. На Балкански изпроводих писмата. Той ще да дойде скоро в Букурещ и тогава ще видим какво ще се прави. Работата върви наред. Печатницата още не съм натъкмил. Много работа имам. Пари ще гледам да ти изпратя по-скоро. Билетите ще бъдат скоро готови. Имай търпение. След печестиня деня ще ти напиша за всичко.

Букурещ, 1871, 21 септември

Твой брат Л. Каравелов

Н.Б.П.А., п. 60, №7988
Арх. т. I, №2, стр. 4

№282

Панайот Хитов до Левски

Одобрява изпратения му проект за Устав. Само два члена недобре предвидени. Благодарни, че е избран за член на Централния комитет. Счита, че здраво е подета сега работата. Изявява готовност да извърши всичко, което му се отреди.

Господа членове на БРЦК!

Приех Ви писмото за октомври и разбрах всичко, което ми пишете. Прочетох устава, който сте ми изпратили заедно с писмото. В

¹ Това е черновка от писмо, което не е запазено в Ловчанския архив. Левски отговори на всички въпроси по реда, по който са изложени тук. Писмото е без дата и трябва да го отнесем един месец преди отговора на Левски. (Вж. отд. I, писмо №33, стр. 79).

него всичко е добре наредено, има само два члена, които не са добре предвидени, но те ще останат за сетне, когато се видим лично. Аз видях в писмото, че сте ме избрали за член на Ц[ентралния] к[омитет]. Затова Ви благодаря, като сте ме удостоили на това място. Но братя, аз, като съм отдалечен от Вас, не мога да принеса онази полза, която се изисква от мен. Аз имам надежда да дойда при Вас след четири месеца. Но Вие, ако видите за нужно сега да дойда, то ми пишете. Аз виждам, че сте изди[гна]ли работата в добро действие, затова не мога Ви изказа моята благодарност към Вас. Но аз много пъти съм оставал излъган, за което ми свидетелстват, които държа за спомен на милото си отечество. Пишете ми, че ще ми проводите 50 билета, но аз не ги получих. Ако бяха дошли досега, щях да ги раздам и да Ви проводя парите. Но сега мисля, че няма да бъдем излъгани, като вижда(м), че работата е по-темелно [изоснови] захваната. И затова аз съм готов да извърша всичко, което ми се отреди.

Оставам Ваш събрат и полезен слуга на милото си отечество¹

Н.Б.П.А., п. 61, №8404²

№283

Платнаров до Левски

Димитър Общи дошъл и заминал за Хисаря. Изпълнени поръчки: опинци, пари, фишеци. За П. Попов. Издадени от шпиони. Голяма опасност. Да се спре работата до някое време. Подозрение в Ботю и в Митю. Левски и Димитър Общи били видени под Пулевата бахчия. Иска виждане до вечерта.

На въпросите Ви бързам накъсо да отговоря: Димитър Общи дойде и отиде на Исарът [Хисаря]; Васил отиде в петък. Още не е приготвено, освен онова, което знаеш, т.е. опинци и 2 т.³ Ф-ци⁴ няма. Няма и как да вземем, затова ние трябва да направим, като

¹ Писмото е придружено с бележки за насилията на турци и албанци върху българското население в Дебърско.

² Това писмо заедно с други следващи писма на П. Хитов, които не носят особеностите на Панайотовия правопис, са писани вероятно под негова диктовка.

³ Турски лири.

⁴ Фишеци.

имаме прах, трябва калъп. За къщите ще остане да се съберем всички. Петър ходи на Дъбене, на Царацово – не. За дрехите искат всичко 111 гр. Това е накратко отговорът ни.

Брате Левски! При всичките ни трудове и грижи, на конец [накрая] дойде едно нещо, което потърси [потресе] на всички ни сърцата от страх! Тур[ско]то пр[авителст]во узнало, че си бил тук, при това узнало и нас всички ни чрез шпионите си (особено мене и П. Попов), където преди 10 дни, както научихме от един наш брат (когото Бог да поживи!), щели да ни вържат и изпратят в Пловдив, но благодарение на добрите хора! Които ни защитили и оправдали. И оттогава Пр-то строго изпитва и следи стъпките ни. Кажете ни какво да правим!?

Не ме е страх от нищо, брате! Но добрият онзи наш брат, който ни съобщи горното, ни се моли, за да не компрометираме цяло Карлово пред Пр-вото, да се вардим и да напуснем плановете си сега, ако би да имаме, да се замине малко, докато се уталожат духовете на неприятелите ни, че после нека вършим каквото си знаем.

Ах! Брате! Много черни души имаме, които за нищо не считат това, което се казва предателство; но ще дойде ден, когато и те ще се наградят за заслугите си. Но сега мъчно!...

Според както се вижда работата, шпионите ни не са други освен Ботю и Минчю; първите и двама други са Ви видели долу под Пулевата бахчия с Общи и други. Оттогава Пр-вото се е стреснало и ни преследва. Отнапред [преди] нищо не се знаеше.

Колът¹ излиза рано вечер и научихме, че са наредили от турските махали да излиза всяка вечер по един човек да вардят.

(под.) И. С. М.

П. От всички най-много коментирани съм аз, за което причината е Ботю, с когото преди един месец се карахме за частни наши работи.

Кажете ми какво да правя сега...!? Ако е възможно, да се видим довечера в града, а особено към нас...²

(под.) Същия³

Н.Б.П.А., п. 60, №8095

¹ Стражата.

² Точен препис от първообраза, 12 април, 1884 г.

Гр. Карлово

Хр. Загорски

³ Оригиналът се намира в ръцете на В. Ив. Платнаров. Тези две бележки се намират в края на писмото.